

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáca-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petítor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 » — »

Negyedévre . . . 1 » 50 »

Egy hónapra . . . 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 » — »

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra . . . 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 » — »

Negyedévre . . . 2 » 50 »

Egy hónapra . . . 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

Bánffy maga sem vette komolyan.

Csak még nem is oly nagyon rég volt ezelőtt, midőn az olyannyira felfújt Agliardi kérdés alkalmával a kézzel foghatlan és szemmel láthatlan »látszat látszólagos látszatának« következtében miniszterelnökünk a külügyi hivatal bizonyítványa szerint azt a bizonyos politikai tapintatlanságot» elkövette, melyért kérdőre is vonatott: hogy az ő véghetetlen energiájával — mellét verve — az ország színe előtt kinyilatkoztatta, miként ő mint magyar miniszterelnök befolyását a külügyi politikában e minőségében is érvényesíteni akarja és hogy az 1867 évi kiegyezés vonatkozó törvény cikke által adott jogait érvényesíteni is fogja tudni.

A szabadelvű tábor a ő bátor vezérének eme enuncziációját az adott kommandószóra a szokásos olligát lelkes ovációkkal fogadta, sőt az ellentáborban is nem egy ember akadt, ki a miniszter kiadása Bismarck eme ígéretét készpénzül vette és szentül meg volt róla győződve, hogy mivel a vas soha sem lágyul meg Szolnok-Doboka és Beszterce-Naszód megyék egykori hatalmas ura, miniszterelnöki minőségében is vasember fog maradni s amint Erdély vadregényes bércei között minden ígéretét beváltotta, ép úgy beváltandja azt az ő vasakaratóval az ország szívében is — ha egyébként nem hát tüzzel.

És ezt igen könnyen be is válthatta volna, mert a muszka — mintha csak legjobb barátja lenne — megtette miniszterelnökünknek azt a rendkívüli nagy szivességet, hogy eme jelentőségteles kinyilatkoztatásának megvalósíthatására alkalmat nyújtott neki a balkán zavarok megteremtésével.

Ez Bánffyra nézve, a különben az önző és szűkkeblű oroszoktól valóban igen nagy szivesség volt, mert ez által tényleg módot szolgáltatott neki arra, hogy roppant erélyét érvényesítse, melynek következtében a közvéleményt meg-

nyervén, ad interim uralkodásának ingtag alapját a közbizalom szilárdabb oszlopaira helyezve át — pozícióját stabilizálhassa.

Itt volt és van tehát a legkedvezőbb és leginkább kínálkozó alkalom, hogy szavának és tekintélyének súlyát a külügyi politikában érvényesítse, hogy Magyarország jogait megvédje és hogy adott ígéretét beváltsa.

Ugy látszik azonban, hogy Bánffy könnyen felejt, mert bár már hetek óta forrong a Balkán és az oroszok által közvetlen szomszédságunkban eldobott üszök folyton fellobbanással fenyeget bennünket és fejedelmek küldöttjei s küldöttségek ide s oda utazgatnak, meginterviewoltatják magukat és véleményüket, esetleg elfoglalt álláspontjukat megismertetni igyekeznek: Bánffy hallgat. Bánffy az ő külügyi politikáját kebelében mélyen elzárva tartogatja, nem konferál senkivel, bele nem avatkozik ebbe a dologba, hanem ambíciójának magaslatára helyezkedve csak azon töri a fejét, hogy az ő mindenhatóságának minél több jelét adja.

És ez sikerül is neki, mert csak imént teremtett egy egész raj — nálánál nagyobb — arisztokráciát, most pedig ismét több befolyásos és gazdag urat akar — per Schub — a főrendiházba küldeni, kik az ő utódaikkal egyetemben majdan nem győzik mindenhatóságát dicsőíteni.

Ez idő szerint tehát miniszterelnökünknek sok gondot ad az új mágnások kiválasztása, no meg a néppárt megszületése, azután meg az egyházpolitikai törvény mikénti beválása. Ezek valóban nem alárendelt természetű kérdések. Elismerjük, hogy ezek mind nagy fejtörést okoznak neki és tudjuk nagyon jól, hogy szellemi látóhatára folyton ezeken révedez. De mind emellett mégis midőn hazánk egységét látjuk veszélyeztetve, ha talán a miniszterelnök ur a külügyi politikára vonatkozólag tett ígéretét a belügyi chaoszban elfelejtette volna: mi

bátorkodunk azt neki becses emlékébe visszaidézni.

Félünk azonban, hogy figyelmeztetésünk csak el fog hangzani, mert az hiszszük, hogy midőn a miniszterelnök ur előbb jelzett nagyfontosságú nyilatkozatát tette: *azt ő maga sem vette komolyan.*

Miniszterek Ischlben.

Ischlben feltűnő számban gyülekeztek össze a király köré a miniszterek és diplomaták s a közeli napokban még nagyobb lesz a számuk. Jelenleg ott vannak: Bánffy báró miniszterelnök, Kielmannsegg gróf, az osztrák minisztertanács elnöke, Jósika báró, a király személye körüli miniszter, Kállay közös pénzügyminiszter. Augusztus 4-én érkezik meg Goluhovszky gróf külügyminiszter, aki ezután találkozik Hohenlohe herceg birodalmi kancellárral. Holnap Bécsbe érkezik Eulenpurg gróf bécsi német nagykövet és a legközelebbi napokban ő is Ischlbe megy, a hova Deym gróf londoni osztrák-magyar nagykövet és Szimics bécsi szerb követ már megérkezett.

Bánffy Dezső miniszterelnök ischli útjára vonatkozólag most már félhivatalosan is megerősítik azt a hírt, hogy a miniszterelnök tényleg azért utazott Ischlbe, hogy a kinevezendő örökös, főrendiházi tagokra nézve megtegye előterjesztését ő felségének. A király, mint táviratban jelentik, ma délben fogadta Bánffy miniszterelnököt hosszabb kihallgatáson, a mikor valószínűleg megtette előterjesztéseit. Fogadta ő felsége még gróf Kielmannsegg osztrák miniszterelnököt és báró Jósika Samu, ő felsége személye körüli minisztert. Délután három órakor udvari ebéd volt, melyen jelen voltak: báró Bánffy miniszterelnök, gróf Kielmannsegg osztrák miniszterelnök, és Jósika Samu miniszter. Kielmannsegg gróf, ki ma délután Bánffy bárónál egy órai látogatást tett, ma este elutazott Gmundenbe. Jósika báró este Ausseebament, Bánffy báró nejével együtt holnap reggel Lucernba utazik. — A román királyi pár hétfőn délután három órakor érkezik Salzburg felől; a pályaudvaron ünnepiesen fogadják. Az ez alkalomból tartandó udvari ebéd után diszeloadás lesz a színházban, Keddre kirándulást terveznek Schafbergbe. Szerdán reggel elutazik a királyi pár. — Goluhovszky Agenor gróf közös külügyminiszter vasárnap este érkezik Ischlbe s a Nordd. Allg. Ztg. értesülése szerint még vasárnap meglátogatja a német birodalmi kancellárt.

Ismét a treneséni körirat.

Szalavszky Gyula főispán vesszőfutásának legújabb állomása Fejérmegye. Tegnap előtt ennek a megyének a közgyűlése vetette el a treneséni feliratot, egyszerűen napirendre térve fölötte. Érdekes és Szalavszkyra nézve sokat jelent, hogy br. Fiáth főispán, a ki szintén elől szokott járni, ha a kormánynak valamit lehet tenni, meg sem kísértette a bizalmi kérdés felvetését.

A deficit.

Lapunk tegnapi számának táviratai között már említés volt téve arról, hogy az idei év második felének pénzügyi eredménye az állampénztári bevételek újabb és jelentékeny esökkenését mutatják.

Pótlólag erre nézve a »Magyarország« nyomán ezennel közöljük a következőket:

A fogyasztási adóknál esökkenés volt a tavalyi bevételhez képest az I. negyedben 3,400,000 frt, a II. negyedben 1,600,000 frt, együtt 5,000,000 frt. Ugyanezt hasonlítva az idei előirányzathoz, esökkenést tapasztalhatunk az I. negyedben 500,000 frtot, a II. negyedben 125,000 frtot, együtt 625,000 frtot. Az összes bevételek esökkenetek a tavalyi bevételekhez képest az I. negyedben 1,800,000 frttal, a II. negyedben 1,200,000 frttal, együtt 3,000,000 forinttal. Ezzel szemben az összes kiadások emelkedtek a tavalyihoz képest az I. negyedben 4,250,000 forinttal, a II. negyedben 2,750,000 forinttal, együtt 7,000,000 forinttal. Az egyes mérleg kedvezőtlenebb tehát a tavalyinál az I. negyedben 6,050,000 forinttal, a II. negy. 3,950,000 forinttal, együtt 10,000,000 forinttal.

Lemondó osztrák képviselők.

Az ausztriai német liberális párt a felbomlás felé közeleg, legelőkelőbb vezérférfiai egymásután adják be lemondásukat.

A párt kétségbeesett hangulatát leginkább jellemzi a következő újabb lemondások.

Már régebben lemondott P l e n e r volt pénzügyminiszter, most kapjuk a hírt a következő újabb lemondásokról: C o r o n i n i gróf, W i d m a n n báró volt belügyminiszter, P e e z és D u m r e i c h e r báró, s ezenkívül még K u e n b u r g gróf volt miniszter lemondási szándékát is jelentik.

Az idők jele!

A belgiumi iskolatörvény.

A belgiumi hitvallásos iskolatörvényjavaslat végleges elfogadása felett már a napokban fog dönteni a belga képviselőkamara. Ma már kétségtelen, hogy a képviselőház többsége el

fogja fogadni a törvényjavaslatot, dacára a nagy presszióknak, melyet a szabadkőműves-ség már hónapok óta gyakorol Belgium közvéleményére. A megszavazás tehát feltétlenül meg lesz s a belga kormány a legszigorubb intézkedéseket tette meg arra az esetre, ha az iskolatörvény elfogadásának napján netalán tüntetéseket rendeznének.

Politikai levél Bécsből.

A »Tiszántul« levelezőjétől.

Bécs, aug. 3.

Alkalmam lévén a politikai élet néhány kiváló egyéniségével beszélni, meg kellett győződnöm arról, hogy Bécs és Budapest között csak a Wekerle kormány idejében volt a viszony rosszabb, mint most, mikor a Bánffy-kormány egész sajtó apparatusa nagy garral hirdeti, hogy ő felségének soha kedveltebb hive nem viselte a magyar miniszterelnök méltóságát, mint a besztrece-naszódi főispán.

Ne méltóztassanak hinni ennek a közönséges reklámhirdetésnek, amihez fogható hazugság még a politikai élet mai perfidiáiban is kimagasló. Mert br. Bánffy Dezső miniszterelnök ma is az az egyéniség a korona előtt, a ki volt akkor, midőn kinevezését megkapta: a magyar Kielmansegg, az ideiglenes férfiú, de míg Kielmansegg okosan és szerényen viselkedik, addig a színjátékát miniszterelnökünk a megtevesztésnek arrangirozza mindenfelé, s tesz mindent, csak azt nem, a mihez az ő kinevezése kötve volt.

Ez a paczifikáció. A korona éberszemmel kíséri a Magyarországon történő dolgokat, meglátja, hogy ez a kormány mindent tesz csak nem paczifikál. A legnyilvánosabb család, vármegyei és partitularis politika nyilvánul a kinevezésekben, sajtójában pedig gyanúsít, rágalmoz, prostituált mindent, a mi nem az ő céljainak szolgál.

A vezető politikai körök régóta észlelik azt a taktikát, s az uralkodó immár fel van világosítva, hogy nem jó érzékkel bírnak a magyar közhangulatról festett képek. Különösen a gr. Kuhen Hederváry eset világosította fel a koronát. Ezt a politikust orbi et urbi elejtettnek hirdeti a kormány sajtója, pedig Bécsben tudják legjobban, hogy a Kuhen Hederváry missio: benne a közjogi alapon álló ellenzék becsületes fuziójával volna, nem képezte a korona neme-sebb gondját, mnit épen most.

Ott van a király tervezett horvátországi útja. Nem veszik-e észre önök, akik olvassák a magyar kormány végrendeletére írott és nyomtatott papírtömeget, hogy az »Egyetértéstől« kezdve a »Nemzetig« egyetlenegy lap sem foglalkozott komolyan ezzel. Ami igen természetes, mert a korona ezzel akar elégtételt szolgáltatni az államférfiúnak, a ki ő Felsőségének a névjegyével kopogtatott a szabadelvű párt önérdékkel elzárt sorompóin s ott visszautasítást kapott a legridegebb formában.

Most a korona szívesen fogadván a bán meghívását — ez a megbízás pedig egyenesen felülről lőn kezdeményezve — a zágrábi királylátogatás lesz a magyar politikai életben a rég óhajtott változások kezdete.

Bécsben jól látják, hogy ez a mai rendszer a dualismusra milyen veszedelmes. Az osztrák támadások a dualizmus alapvető intézményei ellen, az osztrák szervezkedés a gazdasági kiegyezésnek megboesátására onnan vezetendő le, hogy Ausztriában belátták, hogy ezzel a felforgató joggal tovább menni annyit jelent, mint felrobbantani a kiegyezést. Nézzék önök a kormány ádász küzdelméta néppárt ellen, a melynek sarkalatos programpontja épen a kiegyezés fenntartása. Ausztriában látják, hogy agyilkos harez, a melyet a kormány folytat a néppárt ellen, nem egyéb, mint a szabadelvű párt végső erőfeszítése és ebben kezet fog vele a függetlenségi párt egyházpolitikai frakciója. De Ausztriában épen az a kiegyezés odiozus, a melyet a szabadelvű párt ilyen erkölestelen műveletekkel akar megeseinálni.

Az osztrák politikai helyzet rövid időn megtisztul, körülbelül össze esik ez a zágrábi király látogatás idejével s jól számítanak a politikusok, a kik ezt az eseményt már előre nagy fordulatnak tekintik a magyar politikus viszonyokban. Bánffynak a nemzet ama része ellen elkövetett brutálításai, mely mint egyházpolitikai ellenzék igazi martiromságot szenved, esztendők óta nem maradtak észrevétlenül a korona előtt, mert végre is a korona a nemzetet nem osztalja szét a Bánffy réme szerint elért elégtételt vorhatnak azok, a kik meggyőződésükért, hazafiságokért eddig csak szenvedtek. A zágrábi királylátogatás lesz az első esemény a mi bukását jelenti ennek a lelketlen rendszernek.

Szó.

A „TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

A hol én születtem!

A hol én a csillag fényét
Először megláttam
A hol én az erdő mélyét
Annyiszor bejártam:
Ott szerelnék újra lenni
Oda von' a lelkem:
Ott szerelnék megpihenni
A hol én születtem!

Csendes völgy a bércek alján
Tele vad virággal,
S fent a bércek láncozatján
Zengzeles madár dal,
Ott kanyarul Sajó medre,
Oda von' a lelkem:
Nincs az a hely elfeledve
A hol én születtem!

Csendes völgy a bércek alján
Isten áldásával,
Szőke Sajó magas partján
Egy kis faluskával,
Kimagasló karsu tornya
Oda vonja lelkem:
Ott minden szív egy zsolozsma
A hol én születtem!

Nádfedeles házikóban
Jöttem a világra.
Tavaszi nyíllott, s virágzóban
Állt a róna tája.
Bokor alján fülemile
Csallógó dalával,
Messze futó csermely vize
Üde italával:
Ki-kivont a zöld mezőre
Oda vont a lelkem:
Oda vágyom pihenőre
A hol én születtem!

Tompa Kálmán.

A zöld Traun mellől.

— A »Tiszántul« eredeti tárczája. —

Ischl, 1895. július 31.

A multkor azt irtam, hogy Ischl hanyatlak az idegenforgalom sülyed. Nos, meghazudtoljam e amit mondtam, s mondjam, hogy a hotelek túltömvék, s hogy a vendégeket ki kell költöztetni egyik-másik hotelből, hogy a román föl-ségeknél helyet találjanak?! Valóban annyi balkán-fölszigeti alak népesíti be immár a kis várost, hogy igazán nem tudjuk elképzelni, mi lesz akkor, mire a költői lelkű Carmen Sylvia aki a »szép« honában is királynő, felséges férjével megérkezik. Annyi bizonyos, hogy a világ szeme ide fog fordulni, még pedig a Kaiserin

Elisabeth hotel felé, melybe nemsokára két miniszter, Kállay és Kielmannsegg is szállanak.

Mialatt az újságírók török a fejüket a látogatás rettenetes politikai jelentősége felett, s Hohenlohetől kezdve Bánfi-ig úgy bánnak a miniszterekkel, mintha csak az ő kényők-kedvük szerint mozgó sakk-figurák lennének: az alatt a felségek remélhetőleg jól fogják magukat érezni; a császári villában, ahol ebédelnek; a hotelben, ahol derék magyar szakács kintűnő főztében lesz részük; fenn a szép félkör-alaku oszlopos verándán, ahonnan oly bájos kilátás nyílik a ryári reggel üdeségében pompázó gyönyörű vidékre. A gyermektelen, meg a fiavesztett király; a mélabus, meg a gyógyíthatatlan sebből vérző királyné hogyné éreznék jól magukat egymás közelében? Közös mély fájdalomnak részesei, fenkölt, érzékeny lelkülettel megáldott koronás fők — bizonyára meg fogják érteni egymást s már abban magában némi enyhet fognak találni...

Két napi tartózkodásuk alatt föl fognak menni S c h a f b e r g r e is, hogy az ottani páratlan kilátásban gyönyörködjenek. Velük bajosan mehetünk fel, de miért ne előzetlenek meg őket, hogy részesei legyünk mi is annak a gyönyörnek, amely az ő szép iránt oly fogékony lelküket ott a magas sziklaormon át fogja járni?

Menjünk a gyönyörű tó partjára, szent

Lapszemle.

Budapest, 1895. aug. 3.

A »Magyar Állam.« Nem alkuszunk cziklémű cikkének a magva ez: A törvény kényesítő hatalma előtt meghajlunk, de e törvényben örökké létező jogsérelmeket megszüntetnek el nem ismerheti senki azok végrehajtásában a legkevésbé sem működhetik közre s e törvények kényszerű előtti meghajlással az azokban foglalt jogsérelmek orvoslásáért küzdeni kötelessége minden alkotmányos eszközzel a püspököknek ép úgy, mint a falu legutolsó kunyhójában lakó katolikusknak.

A »Hazánk« a kisiparosok helyzetének javítását sürgeti s figyelmezteti őket, hogy a legközelebbi választásokon csak olyanokra adják szavazatukat, kik érdekeiket szívükön fogják viselni.

A »Pesti Hírlap« örömmel veszi tudomásul Wlassics azon intézkedését, hogy a főváros elemi népiskoláiban a német nyelv tanítását beszünteti, ezt azonban nem kívánja kiterjeszteni a középiskolákra, mivel német nyelv nélkül még ma is rendkívül nehéz egy művelt magyar embernek existálni.

A »Nemzet« »Magyar-román barátkozás« cím alatt azt írja, hogy a nemzetiségi törvény a nemzetiségek ellenére jött létre. És még a törvény is többet adott a nemzetiségeknek s névszerint a románoknak, mint annyit tényleg a legjobb akarat mellett is végre lehetett hajtani.

A »Magyarország« a nemzetiségi kongresszussal foglalkozik cikkében. Kimutatja, hogy még ha pillanatnyi előnyt várhatnánk is a rosszul alkalmazott türelmességből, csak a vakság nem látja, mily drágán fizetné ezt meg velünk az alkotmányon ejtett rés, mely a nemzetiségeknek parlamenten kívüli szervezkedését tenné lehetővé velünk szemben.

Hogyan szervezzük a rendőrséget?

— A szolgálati beosztás. —

A nagyvárosi rendőrség jelenlegi beosztása mellett teljesen lehetetlen olyan szolgálatot produkálni, mely egy modern város igényeinek és közbiztonságának megfelelő legyen.

Ifj. Rimler Károly rendőrkapitány maga is belátta ezt és megcsinálta a váradi-velencei különítvényt, azonban tovább nem haladt és így külvároson és Olasziban történhetik bármi azokon a félreeső helyeken, a hol őrszemek nem czirkálnak, a nélkül, hogy a rendőrség tudna róla valamit,

Véleményünk szerint, minden városrészben kellene egy-egy állandó helyiséget berendezni egy-két legénnyel, a kik a telefon segítségével a fontosabb eseményekről azonnal értesítést adnának a központi ügyeletes tisztviselőnek.

Midőn a különítmények rendszeresítve volnának, az őrszemek beosztása akként történék, hogy egy-egy állomáson csak 3—4 óra hosszúig tenne szolgálatot a rendőr és bevonulása a központba is ilyen szolgálati forgórendszeren alapulna.

Az őrszemeket járőrök vizsgálnák felül, akik ellenőriztetnék az által, hogy könyvecskékben az őrszemek igazolják azt, mikor lettek ellenőrizve. A külső területeken lovas rendőrök tennének szolgálatot.

A bérkocsik tulajdonosait kötelezni kellene, hogy sürgős esetekben tartoznak a rendőrt díjmentesen azonnal a szándékolt helyre szállítani és az őrszemek egymástól csak oly távolságra lennének beosztva, hogy egyik a másiknak jelzését okvetlenül meghallhassa.

Ezután a jól iskolázott legénységnek a szabályrendeletekből, kihágási és büntető törvénykönyvből kivonatolt betűrendes utmutatót kellene szerkeszteni, melyből alkalmak adtán teljesen tájékozhatta magát, mit kell tennie, ha például súlyos sebesülés történt az utcán, ha halottra talál, ha uri emberek verekednek, ha házard-játékokra bukkan, ha gyilkosság vagy öngyilkosság történik stb.

Ezenkívül minden szolgálatot teljesítő rendőrnél egy táskában, mely övéhez lenne erősítve, meg kell lenni minden szernek, mely esetleg az első segély megadásához szükséges és — mint már említettük — a sebesüléseknél tudnia kell teljesen az orvos által betanított köztözési és egyéb eljárást.

A legénységgel, mely természetesen a mostani laktanyaszerű ellátást kapná, — ilyenformán végeztünk volna, — de most következik a legfontosabb rész: a tisztviselők beosztása.

A nagyvárosi rendőrségnek legnagyobb hibája, hogy a tisztviselők részére mai napig sem alkotott szolgálati szabályzatot; egyedül a szervezeti szabályzatban van egy pár sor említve, nevezetesen az: *hogyan a rendőrtisztviselők a rendőrkapitány hatásköre alá tartoz-*

nak és annak minden intézkedéseit teljesíteni kötelesek.

Ilyen általánosságban mozgó meghatározásnak következménye azután az, hogy a tisztviselők között összeütközések keletkeznek és midőn igazságot kell tenni a főnöknek, hamarjában azt sem tudja, mit csináljon.

Szerény véleményünk szerint, tarthatatlan az az állapot, hogy a rendőrségnél a hivatalos órákon túl soha sincs ügyeletes tisztviselő a közönség rendelkezésére és ritkán egy őrmester, legtöbbször egy káplár vezeti ezen időben a város rendészeti ügyeit.

Tarthatatlan, hogy a rendőrtisztviselők csak iródiáskodnak, de a tulajdonképeni szolgálatra nincs fizikai idejük; tarthatatlan, hogy az ügyeletes teendőket csak rendőrbiztosok teljesítik, az alkapitányoknak pedig s a fogalmazóknak és írnokoknak a rendőrfőnök ebből a kellemes mulatságból semmit sem juttat.

Más városokban — Budapestet sem véve ki — minden tisztviselő teljesít ügyeletes szolgálatot.

És nem nevetséges az, hogy az alkapitányok sem éjjel sem nappal nem tesznek szolgálatot, hanem csak a hivatalos órákban?

Tarthatatlan, hogy a város nem szervezett eddig legalább két detektív állást. Titkos rendőrök nélkül olyannak tartjuk a nyomozati rendszert, mint mikor az emberek dobbal verebet akarnak fogni.

Szóval alkosson a város tanácsa a rendőrségi tisztviselők részére szolgálati szabályzatot, melyben minden egyes tisztviselőnek hatásköre és kötelességei körvonalozva legyenek és a mi fő, a rendőrségnél alkalmazott fogalmazók és kezelő tisztviselők is vonassanak be a rendőri szolgálatba.

A rendőrfőnök ne csináljon egyebet, mint felügyeljen az összes tisztviselők működésére és reprezentáljon ott a hol szükséges.

Ilyen szolgálati beosztással, ha néhány gyalog és vagy hat lovas rendőrrel szaporítják az állományt, kitünő eredményeket lehet felmutatni; különösen ha az előadói teendőket a rendőrbiztosoktól az alkapitányok veszik át, a kik — őszintén szólva — mostani elfoglaltságuk mellett azokat elvégezni — képesek lesznek.

—f.

Wolfgang kies tájára, ahol a volt regensburgi jámbor püspök emelt szentélyt, annak kit egész életén át szolgált dicsőségére.

»Auf und hinaus in sonnigem Licht
Über moosumsponnenes Trümmelgefels,
Wo jenseits zahllos verdunkelnder Stämme,
Fern' wogend durchschimmert der Fluten grün
Zum See lasst uns ziehen!«

(Viktor Scheffel.)

Minő ellentét! évszázados szentélyéhez közel modern hotelek emelkednek, s amott egy csinos kis schweizi csarnok mellett vár a prűszkölő lokomotív, hogy a fogaskerekű pályán fölvisyen bennünket azon magaslatokra, ahonnan az eddigi kedves bájos képnél is elragadóbb látvány vár reánk. Alig haladunk pár száz lépésnyire, meredek lejtőnek nézünk eléje; kis lokomotívunk hatalmas erőlködéssel tolja a waggonokat; szinte szorongás fog el e nagy szuszogás hallatára, hogy hátha már nem bírja tovább?! a kocsi kőmvék, az emelkedés pro mille 250/1000, szinte szédülünk, ha visszanezünk a megtett oly hirtelen merészen, kanyarogva emelkedő utra; ha a gyönyörűzés el nem fogna, a félelemnek esnénk martalécul; de az a látvány, amely csak pár perc múlva is élénk táru feledtet; a látszólagos veszélyt; a fenyvesek sötétzöldje körül minduntalan előcsillan a tó ezer meg ezer napfényben csillámló hullámfodra mélyen alattunk a kis falu fehér tornyocskája int felénk; óh bizonyára itt állottál meg Regensburg bolyongó agg főpásztorá s

szekerezédet, amelyvel kis lakot akartál emelni, életed utolsó egészen Istennek szentelt pillanatainak, szekerezédet innen vetetted alá, hogy az Istenáldotta szép vidéken akárhová essék, ott emelsz oltárt e nagy gyönyörű természet Urának! Ahová kis baltád esett azon a sziklán emelkedik, onnan int felénk templomod tornya; ott fénylik a kereszt, hogy az égremutasson föl...

Minél magasabba emelkedünk annál mélyebben érezzük, Tompa szavainak igazságát:

Tisztább itt a bérczen még a lég is
Föld fiához közelébb az Isten...

Pályánk egyre merészebb lesz; most már kiérünk az erdőből és a napfényben hőként csillámló mészkő sziklaparton emelkedünk, a teljes ragyogó fényt egyszerre csak homály váltja fel, berobogott kis vonatunk egy 100 méternyi tunnel ürjébe. A visszatérő világosság mily remek vidékre esik.

A hatalmas hegy másik oldalán vagyunk; más két szép nagy alpesi tó tükre mosolyog felénk.

Még néhány prűszkölés, egy alattunk 300 mtrnyire lefutó szikla meredélye s fönn vagyunk a tetőn, ahonnan pár percznyi gyaloglás után a legmagasabb pontra a messziről barátságosan integető hotelhez érünk.

1780 méter magasságban vagyunk; a hires Rigi-Kulm csak husz méterrel mulja ezt fölül; de minő látványt nyújt ez!!! Óriási fal-

nyi meredek sziklacsucson vagyunk; szélére, korláttal védett szélére állva szinte kísértetbe jövünk e hihetetlen e csudás és mégis olyan mélység láttára... ah az ég szárnyasai mindennap élvezik a látványt! Látják azt a 14 remek tavat, a legtisztább kéktől a legmélyebb zöld pompájában ragyogva, mint drága köveit e gyönyörű föld koronának erdőkoszoruzta hegyek smaragdijába, fehéről sziklaormok ezüstjébe foglalva... látják tul a kéklő, a messzeségben halaványuló hegyek fölé emelkedni, mint egy fölséges fehémárványtól csillogó oltárt, a Bachstein ragyogó orrát a Hochkőnig égbenyülő esucesait! Hogy ne éreznők azt, amit egy gyöngéd nő lélek e sorokba foglalt:

Dass bei diesem Bilde
Jedes Menschenherz erglüht,
Ahnung himmlischer Gefilde
Durch die trunk'ne Seele zieht

Vedere Napoli e poi morire! ime iunen Salzhammegut e legelragadóbb pontjáról mondjunk bucsut e gyönyörű vidéknek.

Szedjük le egy pár pirosuló alpesi rózsát s a mienkénél annyiszor kékebb nefelejtset, innen a balzsamos, virágillatos levegő honából, a sziklacsucs csábitó széléről... Isten, Isten véled te szép vidék! töltsd el utánunk még sok életfáradt vándor szívét, tiszta, nemes gyönyörűség vigasztaló, balzsamos érzetével!

Giulio Luncasproni.

NAPTÁR.

— Augusztus 4. —

Vasárnap, Róm. kath. F. 9. Domonkos. Prot. F. 8. Domonkos. Gör. kelet július 23. A. 9. Fókáz vt. Izt. Ab. 14.

Nap két 4 óra 29 p., nyug. 7 óra 10 p. Hold kette 7 óra 14 p. nyug. 2 óra 38 p.

Aug. 4. A »Hunyadi« gőzmalomipar részvénytársaság rendkívüli közgyűlése, d. e. 10 órakor.

„ 5. A megyei közigazgatási bizottság ülése.

„ 8. Városi közgyűlés.

„ 20. Iparos ifjaknak kirándulása Dobrest és vidékére.

„ 23. Iparos ifjak önképzőkörének közgyűlése.

Október 7. Katonai lóvadász Nagy-Szalontán.

„ 9. Katonai lóvadász Nagyváradon.

„ 12. Katonai lóvadász Ér-Mihályfalván.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,

Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,

Kádár és Kiss cégénél Kishid-fő,

Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,

Panker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,

Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.

Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.

Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.

Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* **Ajándék a királynénak.** Kedves emléktárgyat küldött ő felségének a királynénak Arbingek Alfonza, a bártfai apácza kolostor főnöknője. Igen csinos homoktájképet készített arról a helyről, melyet a felséges asszony a bártfai fürdőben való tartózkodása alatt naponta látott. A tájkép igen sikerült s azt ő felsége kedvesen fogadta. Az elhasznált anyag beszerzési ára fejében a főnöknőnek 12 darab aranyat küldött a felséges asszony s az ajándékért meleg köszönetét fejezte ki.

* **A bibornok levele a »Rajzok« szerzőjéhez.** A jelenleg Ischlben tartózkodó bibornok tegnap levelet intézett a nagyváradai könyvpiacon a napokban megjelent »Rajzok« című novella kötet szerzőjéhez, Szunyogh Lórádné sz. Grósz Jenny urnőhöz, melyben a legmelegebben gratulál neki könyvéhez s dicsérrel emlékszik meg az elbeszélések vonzó stílusáról.

* **Adomány.** Dr. Wolafka Nándor debreczeni kispripost, nagyváradai kanonok a h. bősziorményi új gör. kath. templom építési költségeihez — mint levelezők írja — újában 30 frttal járult s ezen felül még 22 frtot is gyűjtött.

* **Búcsú a szent-László templomban.** Az újvárosi róm. kath. plébánia templomban ma reggel a templom felszentelésének évfordulóját ünnepies nagy misével és szentbeszéddel fogják megülni.

* **Királyi hercegből — püspök.** Rómából írják, hogy Miksa szász királyi herceget, György szász herceg fiát, miután teológiai tanulmányait az eichstaedti szemináriumban befejezte, július 25-én szubdiakonussá és 26-án diakonussá szentelte az eichstaedti püspök. — A herceg, Leó pápának és Tomaso Ligliari biborosnak, a tanulmányok kongregációja praefektusának rendelkezésére hosszabb időre Rómába fog költözni. Herceg Hohenlohe biboros nyilatkozatai szerint a pápa és a bibornoki kollégium legbefolyásosabb tagjainak az a szándéka, hogy az eszményi vallásossága által kitűnő Miksa szász királyi herceg rövid ideig tartó papi működése után püspökséget kapjon. A leendő püspök, Miksa szász herceg, Rómából való visszatérése után meg fog látogatni több vele rokonságban, valamint barátságban levő, Magyarországon lakó főherceget és a szászkőburgi uralkodó család her-

cezeit. Valószínűnek tartják, hogy Miksa herceg, a mint később az egyházi hierarchiában magasabb fokot ért el, hosszabb ideig Rómában marad a pápa udvarában, a ki rendkívül örvend annak, hogy Miksa szász herceg végleg a papi hivatásnak szentelte magát.

* **A kis spanyol király gyónása.** A kis Alfonz, szép Hispánia leendő uralkodója, már most is mint nagyon önértetes és kissé akaratos fejedelmi vér ismeretes. A napokban regensmamája tudomására adta, hogy az első gyónásra kell készülnie. A kis deszpota felvágta fejét:

— Csak nem fogok vallomást tenni alattvalómnak.

Anyja végre nagynehezen beleverte, hogy ennek meg kell lenni és XIII. Alfonz duzzogva bár, de engedelmesskedett. A gyónás napján aztán újra kezdődött a hadd el hadd. A mikor megmondták Alfonzónak, hogy maradjon szobájában és készüljön az ájtatosságra, pityeregni kezdett. Hát ez a hála, amiért fölládozta magát? Nem elég, hogy meggyónik, még a játék is elmarad. Mikor a gyónás órája elkezdődött, a gyermek-király azzal a kijelentéssel kezdte, hogy uralkodók csak a pápa előtt szoktak leterdelni, s csak hosszú parlamentirozás után térdelt le és gyónta meg borzasztó vétkeit az udvari káplánnak. Hogy mit gyón, az persze titok maradt, csak sejteni lehet, hogy e bűnök legnagyobbika az volt, hogy Alfonz több ízben kegyetlenül elverte a — kedvenc szamarát.

* **A dobresti katasztrófa sebesültjei.** Pénteken reggel dr. Fráter, a biharmegyei kórház főorvosa Dobrestre utazott, hogy az életveszélyesen sérült Rákóczy Ferenc és Mihelle Annát operálja. A betegeket azonban, szombaton Nagyváradra szállították és ott fogják operálni, a mennyiben a nagy fontosságú műtétekhez az itteni kórház — ami természetesen is — kellőleg nincs felszerelve. A többi betegek már nagyrésztben annyira javultak, hogy pár hét alatt elhagyják a kórházat.

Egy nagyváradai jogász és a Herkules fürdő. Herkulesfürdői levelezők írja: a herkulesfürdői gyógyteremben tegnap tánczközben egy Waldmann nevű romániai fürdővendég és Wimmer Imre nagyváradai jogász között viszálykodás támadt, mely később tettelegességgé fajult, miközben Wimmer öz atyját és nővérét is bántalmazták. A zsufozásig megtelt teremben — a verekedés folytán óriási izgalom támadt. A vendégek két pártra szakadva, vitatkoztak a botrányos esett felett. A megtámadott család, látva az általános zűrzavart, öltözőjébe vonult vissza, a honnan a zsandárok szuronyok között kísérték lakásukra. Utközben Waldman barátai, többnyire románok, újból inzultálták a családot és csakis gróf Keglevichné fellépése akadályozta meg a további tettelegességeket. Kolozsváry fürdőbiztos felszólítására a Wimmer-család még az éj folyamán elhagyta a Herkules-fürdőt. A vizgálatot megindították.

* **Egy fiatal asszony halála.** Nagy csapás érte dr. Stachó Dezső nagyváradai orvost, neje tegnap éjjel életének 22-ik évében, tüdővészben hosszasan szenvedés után elhunyt. A fiatal asszony elhunyt város szerte nagy részvétet keltett. Temetése ma délután fél ötkor lesz. A férj a következő gyászjelentést adta ki: Dr. Stachó Dezső a maga, valamint kis fia: Olivér, ugy az összes rokonok nevében is fájdalomtelt szívvel tudatják a jónő, édesanya, illetve rokon Dr. Stachó Dezsőné szül. Kaczián Ilonának f. hó 2-án életének 22-ik, s boldog házasságának 2-ik évében hosszasan szenvedés és a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai folyó hó 4-én délután fél öt órakor fognak a r. kath. egyház szertartása szerint Nagyhíd mellett házból az olaszii temetőben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent-miséáldozat pedig folyó hó 7-én d. e. 10 órakor fog a Egek Urának a

várad olaszii r. kath. plébánia-templomban bemutatni. Nagyvárad, 1895. évi hó augusztus 2-án. Aldás és béke lengjen hamvai felett!

Ezenkívül az elhunyt családjá is bocsátott ki külön gyászjelentést, mely a következőleg hangzik:

Alulírottak a nagyszámu rokonság nevében is mély fájdalommal tudatják a szere gyermek édes anyja, testvér és hugok Stachó-tett Kaczián Ilonának folyó hó másodikán 2-án hosszasan és súlyos szenvedés és a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai folyó hó 4-én délután fél 5 órakor fognak a r. kath. egyház szertartása szerint Nagyhíd mellett házból az olaszii temetőben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent-miséáldozat pedig f. hó 7-én 10 órakor fog az Egek Urának a várad-olaszii r. kath. plébánia templomban bemutatni. Nagyvárad, 1895. évi aug. hó 2-án. Aldás és béke lengjen hamvai felett! Szülei: Kaczián Károly és neje: szül. Hegedüs Josefa, Gyermek: Olivér. Testvérei: Kaczián Károly, Ferencz, Kálmán, Cornélia, Nagynénje: Holvéd Hegedüs Berta, Nagybátyja: Hegedüs Ödön.

* **A lazaristák tartományi főnöke N. Váradon.** Mint lapunk tegnapi számában előre jeleztük volt, Müngersdorf Vilmos a lazaristák és irgalmasnénék provinciális tegnap délután 4 órakor a személyvonattal Nagyváradra érkezett. Megérkezés után azonnal Nogáll püspökhöz hajtattott, kinek itt léte alatt vendége lesz, majd kevés idő múlva rövid látogatásokat tesz az apácza helybeli 4 kolostorában; este pedig megtekintette a szent-Vince intézet készülő új kápolnáját. Müngersdorf ma egyenkint részletesen megtekintti a helybeli zárdákat, hol fogadtatására már hetek óta készülnek. A provinciális valószínűleg szerdán reggel utazik el városunkból.

* **Kérelem.** A Nagyváradai Kereskedő Ifjak Körének évkönyv szerkesztő-bizottsága ez uton ismételtlen fölkéri azokat, akiket szíves közreműködésre fölszólított, hogy kézírataikat lehetőleg haladéktalanul szíveskedjenek az évkönyv szerkesztő-bizottság elnökéhez: dr. Adorján Armin ügyvédhez beküldeni, mert a munka már közelebb sajtó alá kerül. — Akik ez évkönyvbe hirdetések szándékoznak földadni, azok is kéretnek, hogy ezeket mielőbb a fenti címre küldjék be.

* **Panasz a katonák ellen.** A kolozsvári vasúti üzletvezetőség ismét panaszt emelt a polgármesteri hivatal előtt az iránt, hogy a katonaság a szemetet egy idő óta ismét a v. velencei állomás mellett rakja le: úgy legutóbb a f. évi július 25-én a tüzérség rakott le ott egy kocsisor szemetet. Arra kéri tehát a hivatalt, miszerint az e tekintetben kiadott rendeletének szerezzen érvényt.

* **A festett borok megismerése.** Ma, mikor oly nehezen lehet valódi borhoz jutni és lépten-nyomon ki van téve az ember annak, hogy hamisított borral csapják be, nem érdektelen tudomást venni egy könnyű módról, a melylyel föl lehet ismerni, hogy valódi-e a bor vagy pedig hamisított. Egyszerűen rá kell eszegetetni nébány csepp bort egy darab közönséges író- vagy rajzó kretára. Ha a kretán kék, csaknem lilaszinbe játszó folt támad, akkor ez gyümölcsbor, többnyire áfonyából készült bor; ha zöld a folt, akkor a bormályvával festett, ha piros a folt, anilin vagy fukszinfestéket tartalmaz. Az igazi, hamisítatlan vörös bor csak szürkés, barnás, vagy kékes foltot hagy hátra.

* **Ujonzok öröme.** Az ezidei ujonzokra kellemes meglepetés vár. Teljesen megbízható forrásból ugyanis arról értesülünk, hogy a község hadügyminiszterium rendeletet intézett az összes hadtestparancsnokokhoz, mely szerint az ez őszi ujonzoknak, október elseje helyett csak október hetedikén kell bevonulniok. Ez az intézkedés a gyalogosokra vonatkozik. A lovas ujonzok, valamint a tüzérek még később, valószínűleg csak október közepe táján fognak bevonulni. A hadügyminiszteri rendelet

➤ Folytatás a mellékleten. ➤

indokolása úgy szól, hogy az ezidei rendkívül hosszúra nyúló őszi manőverek folytán a rekruták későbbi bevonulása vált szükségessé.

* **Nem mind arany ami fénylik.** Tegnap d. u. egy »Sztaroveczky« utcai házban 4 frtért adott el, egy magát megszorult vándor legénynek állító; — beteges kinézésű fiatal ember; — egy nagyköves gyűrűt s mikor már elillant az ambuláns ékszerész, sült ki, hogy réz az az aranynak állított gyűrű.

* **Kakas Márton** tegnapi számából: Khon Jakab (a lóvasuton): Konduktor, felülhetek még? Konduktor: — Felülni ugyan nem lehet, de álva elfér a kocsin. Khon Jakab: — Nü állva én gyalug is mehetek! . . .

Vizsgán kérde a tanár: — Micsoda előnyük volt fölöttünk a rómaiaknak? Tanítvány: — Nem kellett Virgiliust fordítaniok.

Bánffy Dezső törzsvendége az arénának. Pedig várhatna a színpad világával addig, a míg letűnik a világ színpadáról.

Számtani enyelgések. Festetich Andor gróf földművelési miniszter a Miklós Ödön államtitkár 14 napi szabadhágyidejét szorozta hárommal a végből, hogy aztán Miklós Ödön abból levonja a — konzekvenziát.

* **Talált elmebeteg.** Vattay Géza főszolgabíró egy igen érdekes jelentést küldött be tegnap az alispánhoz. — Ugyanis folyó évi július 28-án az udvari-nagybajomi uton eszméletlen állapotban egy elmebeteg férfi találtott, ki július hó 21-én orvosi gyógykezelés végett a megyei kórházba szállítottott. — Minthogy azonban nevezett elmebeteg férfi kitérő tudomás nem volt szerezhető a főszolgabíró elrendelte a nyomozást. Az elmebeteg leírása a következő:

Kora: 50 éves, arcza hosszús, haja őszes, orra-szája rendes, ruházata fekete, különös ismertető jele jobb szeme hibás, fejeteteje kopasz.

* **A rendőrség figyelmébe.** A Körös alsó-füzesi részén, a Rimanóczy fatelepen ismét majdnem áldozatul esett egy kis 13 éves fiú s már csak az idén is négy ember fult e helyen bele, ennek daczára a rendőrség mindez ideig nem intézkedett, hogy az e helyen való fürdést eltiltsák. Pedig ez nagyon is okos dolog lenne sőt azt is ajánljuk, hogy e rövid nyári szeszonra állítsanak egy rendőrt (ugy sem sok dolguk van) a Körös füzesi részére, ki megakadályozná nem csak a veszedelmes helyeken való fürdést, hanem a szemérmertlenség tulságos nagy mértékben való kifejezését is.

* **Uj magántanár az egyetemen.** A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter dr. Horváth Cyrill ciszt. rendi főgimnáziumi tanárnak a budapesti tudomány egyetemen a régebb magyar irodalom történetéből (1772-ig) magántanárná történt képesítését jóváhagyta és magántanári minőségben megerősítette.

* **Iskolák felszerelése.** A reál- és polgári iskola bebútorozása és felszerelése iránt Busch Dávid főmérnök előterjesztést tett a tanácshoz; e szerint a reáliskola bútorzata 11855 frt 32 krba, a polgári iskoláé 7018 forint 70 krba; vegytani felszerelések a reálnál 3290 frtba, a polgárinál 1239 frtba kerülnek; görredőnyökre összesen 924 frt, vízvezeték bevezetésére 4800 frt, légszusz berendezésre 6500 frt szükséges: summa summarum 35652 frt 02 kr.

* **Élethalál között.** Városunk egy Rét-utczán lakó kocsisa kissé boros állapotban tért haza. Belsejét, — saját állítása szerint — tűz emésztette s a gémeskuthoz ment, hogy a tüzet kioltsa s nekidült a kut rozoga oldalának s ő is fejjel lefelé esik bele, ha meg nem kapja

a kut ostorát. A részeg emberben volt annyi erő, hogy magát fentartsa s így élet s halál közt lebegve segítségért kezdett kiabálni s az összesereglett lakók aztán kimentették ekkor már az ijedtségtől kijózanodott halandót s nem győzték hallgatni a hosszú fogadást, hogy sohasem iszik többet.

* **Főmérnök előterjesztése.** Busch Dávid főmérnök az iránt tett előterjesztést a tanács-hoz, hogy úgy augusztus, mint szeptember hónap a víz előállítására végett ne két gép 12—13 órai szivattyuzással, hanem egy gépnek 24 órai állandó üzemével eszközöltessék, mert — tekintettel az alacsony vízállásra s a fogyasztás mérvére — félő, hogy a vízmű telep és a talaj szűrőképességét elveszti.

* **A nváradai polgári kör** tegnap terjesztette be módosított alapszabályait a polgármesteri hivatalhoz a végből, hogy jóváhagyás végett a belügyminiszterhez küldessék fel.

* **A vidéki járásbíróság új helyiségei.** A nváradai kir. tszék elnöke arról értesítette a tanácsot, hogy az »Apolló« épületben bérelt helyiségek a járásbíróság elhelyezésére szűknek bizonyult, miért is a bérelthez tartozó istállónak szobává leendő átalakítása szükséges; ennek megbeszélése végett a városi mérnököt kéri sürgősen kiküldeni.

* **Várják a polgári házasságot.** Klein Bernáth kereskedő leányát Herminát a napokban jegyezte el Bukovai József városunk tekintélyes iparos. Mivel a jegyesek közül az egyik zsidó, a másik református, vallását pedig egyik sem szándékszik elhagyni, októberben polgári úton fogják a frigyét megkötni.

* **Ülés.** Nagyvárad város közegészségügyi bizottsága ma d. e. 11 órakor ülést tart; az ülés tárgyát a vörheny mikénti állásának előterjesztése s ehez képest szükségesnek mutatkozó intézkedések megállapítása fogja képezni.

* **Bolond a rendőrség előtt.** Érdekesalak támolygott tegnap délután a rendőrség előtt. Meghibbant az elméje és azt hiszi, hogy ő a lutri király. Mindenféle ócska papir rongyokat mutogatott és ajándékozott szét nagyság szerint egyiket ezer, másikat száz forintosaak mondotta. A szerencsétlen Straubert Vince, aki különben okos perezeiben ügyes cipész volt, még azzal is ámitja magát, hogy itt palotát fog építeni, ha ha sikerül neki, kölesön adott pénzét összeszednie. Minden tettéből, szavából kirí a bolond; valószínű, hogy elszállítják a szerencsétlent az elmeorvosintézetbe, mert az orvosok biznak kigyógyulásában.

* **APRÓ HIREK.** Kassán tegnap délelőtt a Hernád nagy gátjánál egy Domitrovich György nevű suhancz a vízbe fult. **Jászberényben** Pirocska László odaváló földmives leest a kocsirol és szörnyet halt — **Zomborban** Kanurits Dávid, a ki ellen erkölestelen merénylet miatt vizsgálatot indítottak, a büntetéstől való félelemében felakasztotta magát. — **Aradon** Kozma Juonné egy éves kis fia véletlenül belesett az udvarban levő kutba és belefult. — **Pécsen** Szentpétery Rózsa, vagyonos szülők gyermeke, életuntagságból felakasztotta magát. — **Gyulavarsándon** Rusz Mikolea odaváló tehénpásztor tíz éves György fia, saját vigyázatlansága folytán, a legelőn levő nyitott kutba esett és belefult.

Vonatok érkezési és indulási ideje
1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-26, 8-43, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Érmihályfalváról 8-10, 9-14.	Ermihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fürdőből 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fürdőbe 6-40*, 8-39, 2-05* 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.
A *gal jelölt vonatok csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

Vidéki levelezés.

Rézbánya, 1895. augusztus 2.

Igen szép egyházi ünnepély folyt le a mult vasárnap Vaskóhn, a mely napon tartotta a római kath. hitközség temploma védszentjének, Szt. Annának napját.

Már a korai órákban mozsárágyu lövések jelezték e nap fontosságát.

Ez ünnepélyre a szomszéd Rézbánya kath. hivei is, igen számosan, — köztük többen gör. katolikusok is, — az ott megtartott szt. mise után, plébánosuk: Csicsay Alajos vezetése alatt körmenetileg vonultak át a festői szép hegyeken keresztül; hogy ők is részt vegyenek a szomszéd hitközség bucsujában.

A rézbányai bucsusok fogadtatására kivonultak a vaskóhi hivek, ugyancsak körmenetileg, plébánosuk Somossy Viktor vezetése mellett; s ezután együtt az ünnep magasztosságához képest a szépen feldíszített templomba vonultak harangzúgás és szt. énekek zengedezése mellett.

A templomban — mely zsúfolásig telt meg hívőkkel — először is ünnepélyes szent beszéd volt, melyet a helybeli plébános mondott, ennek befejeztével pedig körmenet s azután ugyancsak a helybeli plébános végezte az ünnepélyes szent misét a rézbányai plébános és Zsák Adolf papnövendék segédlete mellett.

A szent mise végeztével a helybeli plébános vendégszerető asztalához volt hivatalos ugy a helybeli mint a vidéki intelligencia, így: a lat. szert. püspökségi urad. erdészei, élükön Györy Géza főerdészszel, továbbá a fő- és alszolgabíró, a járásbíró és még többen a vidékről. A kedélyes lakoma alatt toasztokban sem volt hiány, így a Somossy Viktor a házigazda éltette Schlauch Lőrincz biboros megyés püspökünket, mint e hitközség kegyurát; Fejér Andor főszolgabíró pedig a házigazdára, Somossy Viktorra üritette poharát, Csicsay Alajos rézb. plébános felköszöntőjében ugyancsak a házigazdát, mint kedves szomszédját éltette, kinek ép e napon volt névünnepe, ezután még többen is toasztoltak.

A veesernye után a rézbányai hivek plébánosuk vezetése mellett, kísérve a helybeli plébános és hivek által, hazafelé indultak. A helybeliek egész a határig kísérték el a távozó bucsusokat, a hol egymástól szívélyes bucsut vettek, a helybeli urak közül pedig Györy Géza főerdész és Drágán Sándor körjegyző a rézb. ministrans gyermekeket meg is ajándékozták.

Este a kaszinó helyiségben fényes Annabál volt. (Cs.)

Kereskedelmi és iparkamaránk 1894. évi jelentése.

(Folytatás.)

Az eddig közölt adatokból kitünik, hogy mily szorult viszonyok között élte át kamarai kerületünk az 1894-ik évet, kereskedelmileg, iparilag és mezőgazdaságilag; kitünik az is, hogy kamaránk a bajt ismeri, a most lássuk tehát mily javaslatokkal lép a miniszter elé a bajok orvoslására vonatkozólag:

1) Kereskedelmünk és iparunk függetlenítése, a hazai iparunk védelme érdekében:

A lefolyt év szomorú tanúsága tehát biztos irányt szab elénk a követendő társadalomgazdasági politikát illetőleg: a mezőgazdaság terményeinek a világ konjunkturáktól a belső fogyasztás intenzívebbé tétele által való lehető függetlenítésén kívül gondoskodni kell arról, hogy kereskedelmünk és különösen iparunk a mezőgazdaságtól lehetőleg függetlenebb, önállóbb helyzetbe jusson, a mi kiválóképpen a hazai piacoknak a hazai ipar részére való biztosításában és ebből kifolyólag a hazai ipar tovább fejlesztésében és védelmezésében áll.

A hazai ipar fejlesztése és védelme ugyan is nem áll ellentétben a mezőgazdaság érdekeinek istapolásával, sőt ellenkezőleg: minél erősebb lesz a hazai ipar, annál biztosítottabb lesz mezőgazdaságunk helyzete is, mert a biztos alapon nyugvó ipar a mezőgazdasági termékek intenzívebb belső fogyasztását okvetlenül életre hívja, ami pedig, különösen, ha mezőgazdaságunk egyoldalúságából; a tulnyo-

mólag szemtermelésétől eltérve, ipari növények termelését is feladatának fogja tekinteni, — mezőgazdaságunkat, illetve annak termékeit a világkonjunkturák válságos hatásaitól javarészen mentesíti.

2) A kőbányai sertéshizlaló decentralizációja:

Ugyanezért tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy a földművelésügyi m. kir. miniszter ural egyetértve, méltóztassék oda hatni, hogy kamarai kerületünk érdekelteit, kik ezen óhajuk teljesítése érdekében tudomásunk szerint újból akeziókba léptek, ezen a kamarai kerületünk közgazdasági életére nézve nagyfontosságú céljaink megvalósításában, ugy a törvényhatóságok, mint a kormány részéről is előzékeny és erélyes támogatásban részesüljenek.

3) Tojás kivitelünk érdekében:

A nagyobb mérvű tojásforgalmat némileg megnehezítette a feltűnő kemény tél, mivel a téli hónapokban exportált, bár kellő figyelemmel becsomagolt áruk legnagyobb részét az uton megfagyta.

Ebből kifolyólag tojáskivitelünk érdekében célirányos volna, hogy a tojáskivitel céljaira (a téli hónapokra) alkalmas párnázott vasutikocsik alkalmaztatnának, a mit is ezennel Nagyméltóságod becses figyelmébe ajánlunk.

4) Külön vámterület iparunk védelmére:

Sokkal ismeretesebbek Nagyméltóságod előtt a hazai ipar általános viszonyai, sem hogy jelen, különben is szűkre szabott jelentésünkben azokkal bővebben és részletesebben foglalkoznunk kellene. — Ebből a szempontból tehát csupán annak a konstatálására szoritkozunk, hogy az 1894-ik évek más természetű nyomasztó közgazdasági viszonyain kívül az általunk már többször hangsúlyozott Ausztriával közös vámterületből eredő s állandó jellegű bajok azok, amelyek a hazai kézműipar fejlődése és fennállása elé minden, a Nagyméltóságod vezetése alatt álló miniszterium üdvös célzatu és komoly törekvésű iparvédelmi tevékenysége daczára, elháríthatlan akadályt gördítenek.

Ugyanezért itt újból tiszteletteljesen utalunk iparosainknak idevágó azon kérelmére, hogy a hazai ipart lenyűgöző bajok elhárítása céljából méltóztassék odahatni, mikép a jelenleg Ausztriával érvényben levő kereskedelmi szerződés kellő időben felmondassék és jövőre ugy Ausztriával, mint más külföldi államokkal csakis olyan kereskedelmi szerződés köttessék, mely közgazdasági függetlenségünknek, különösen pedig a hazai ipar hathatós védelmének mindenben megfelel.

5) Az iparoktatás érdekében:

Tiszteletteljesen fordulunk tehát Nagyméltóságodhoz, kérve, hogy saját hatáskörében és tekintélyével oda hatni méltóztassék, hogy az iparoktatás szabadabb és helyesebb fejlesztése, a polgári iskolának is szabad működése szempontjából az ipariskola részére önálló külön épület emeltessek, melyben az iparoktatás a nap minden szakában teljesíthető legyen. Nem költséges palotaszzerű épületről van itt szó, csak a szükségeseknek megfelelőbb épületről, mely az iparoktatás igényeit kielégítheti. A szükségeseknek megfelelően az épület magába foglalna 6 tantermet, 3 rajztermet, 1 mintázó helyiséget, 1 rajzszertart, 1 tanszerhelyiséget, 1 igazgatói irodát, 1 tanári szobát és szolgálakást.

Mindenesetre kérjük azonban Nagyméltóságodat, hogy a mennyiben a külön épület felállítása keresztülvihető nem volna, méltóztassék az illetékes hatóságokat utasítani, hogy az alsófoku iparoktatás céljaira az ujonnan épített reáliskola tantermeit rendelkezésre bocsássák.

6) A népoktatási törvény végrehajtása érdekében:

Az itt közölt jelentésben foglalt kivánalmakat a tisztelettel alulírott kamara fenti alakjában természetesen magáénak nem vallhatja, azonban valamennyi óhajítás és panasznak elejét venné a kamara véleménye szerint is azon általa gyakran ismételt óhajítás teljesülése, mely szerint a népoktatási törvény végrehajtása a legnagyobb szigorral foganatosíttatnék, mert e nélkül nagyon természetesen az iparos tanoncok elméleti képzettségének és erkölcsi érzékének fejlesztése alap híján elképzelhetlen.

7. Az 1888. évi XXIV. és XXV. t. cz. módosítására vonatkozólag;

Méltóztassék Nagyméltóságod, egyetértve a pénzügyminiszter Ur Ó nagyméltóságával, odahatni, hogy az 1880-ik évi XXVI. t. cz. s illetve XXV. t. cz. oly irányban módosíttassék, hogy:

1. Az ipari célokra szolgáló szesz a contingentált szeszgyárakban termelt szeszmenyiségbe bevonassék, hogy

2. a kizárólagos italmérési jog bérbeadása a jövőben mellőztessék,

3. a törvényhatóságok által szeszadó pótlékok a jövőben szedhetők ne legyenek, illetve a már létezők feljebb ne emeltessek,

4) hogy a lisztes agyagokat s a gyümölcsöt feldolgozó kis üstök szigorubb ellenőrzés alá véve, a többi ipari szeszgyárakkal egyforma elbánásban részesüljenek, s végül

5) hogy a kiviteli primium legalább is 5 frtig terjedő határozott összegben állapíttassék meg.

(Vége köv.)

Hivatalos közlemények.

Hirdetmény.

Ad 11150. és 11904—1895.

A kir. pénzügyigazgatóság 43883. és 52298. szám alatt kelt érvényesítésével ellátott III. oszt. kereseti és fegyver adó kivétési lajstromok az 1883. évi XLIV. t. cz. 16 §-a értelmében 8 napi közszemlére vagyis f. évi augusztus hó 3-iktól 11-ig bezáróan a városi adóhivatal 10. számú szobájában azon figyelemzetes mellett tétetnek ki; miszerint érdekelt adókötelesek a jelzett lajstromokban terhőkre megállapított és előirt adónemeket ott megtekinthetik s az elleni netaláni felszólamlásukat a lajstromok közzétételét követő 15 nap alatt a kir. pénzügyigazgatósághoz czimzetten írásba foglalva benyújthatják.

Nagyváradon. 1895. július 31.

Városi adóhivatalt

Ragány János,
főszámvevő.

Nagyvárad-város rendőrkapitányi hivatalától.
10283/1895.

Hivatalos hirdetmény!

A nagyméltóságú m. kir. földművelésügyi miniszterium távirati intézkedése folytán közhírré tétetik, hogy Nvárad-város területéről Alsó-Ausztria helytartóságba a szarvasmarha, juh és kecske bevétel f. é. augusztus 3-tól kezdve a további intézkedésig megtiltatott.
Nagyvárad, 1895. augusztus 3-án.

Rimler Károly,
rendőrkapitány.

TANÜGY.

Meghívó.

A »Gyulavidéki római kath. néptanító-egylet« folyó évi augusztus 8-án Gyulán, a belvárosi iskola helyiségében rendezendő közgyűlést tart, melyre az egylet t. tagjai és a tanügy barátai czennel tisztelettel meghívhatnak.

Tárgysorozat:

1. Reggeli 7 órakor szentmise a főtemplomban.
2. Mise után testületileg kivonulás a Gündöcs Benedek sírházhoz, hol a tanító-egylet nevében Fecser József tanító a sirra koszorút helyez és emlékbeszédet mond. — Visszatérés után
3. Elnöki megnyitó beszéd. tartja Plank Alajos alelnök.
4. Titkári jelentés az egylet 2 évi működéséről, a tanítói közéletben felmerült mozgalmak és országos eseményekről.
5. Pénztárnoki és számvizsgáló bizottsági jelentés az egylet vagyoni állapotáról.
6. A r. k. népiskolák új tankönyveinek ismeretése, különös tekintettel a Mócsi-Petrovácz-féle ábécze és olvasókönyvekre, értekezés Domonkos Jánostól.
7. Az országos r. k. segélyalap 10 évi működéséről, jelentés Székely Lajostól.

8. Indítványok és időközben felmerülő ügyek tárgyalása.

9. Gündöcs Benedek apát halála által megüresedett elnöki szék betöltése és 4 választmányi tag megválasztása.

Gyulán, 1895. augusztus 1-én.

Plank Alajos,
egyl. alelnök.

Székely Lajos,
egyl. titkár.

Jegyzet. Az egyleti tagok Gyulán ingyen szállás-részesülnek. A gyűlés napján délben mérsékelt árus társaság. A szállás és ebédre előjegyzéseket — a gyűlés reggeléig — elfogad az egyleti titkárság.

IRODALOM.

— **Előfizetési felhívás!** Hat esztendei színészi pályám alatt kifejtett irodalmi munkásságom gyümölcsét foglalja magában az a verskötet, melylyel most a nyilvánosság elé lépek. Sem a színészet, sem az irodalom terén nem áhitottam az elérhetetlent s megjelenendő könyvem fogja legjobban megmutatni, hogy kikért, miért éltem és küzdöttem. Verseimben nem követem a kokotról, feslett ideálról zengő modern poétákat, az én költeményeim a valódi boldogság tövénél: a családi tűzhelynél fakadtak. Verseim nagy része a legelőkelőbb vidéki lapokban elszórtan jelent meg. Azokat az ujjakkal együtt egy kötetben összegyűjtöttem, mint hat esztendei vándorlásom boldogságának és szenvedésének mindenképen hü tolmácsát.

»Vándoruton«

czimet fog viselni verskötetem, mely 8—10 ivnyi tartalommal a karácsonyi könyvpiacra jelenik meg s melyet Hrabovszky Lajos hírlapíró vezet be hosszabb előszóval. Előfizetési ára 1 frt. Az előfizetési pénzeket szeptember 20-ig Nagyváradra, azontul pedig, november 1-ig bezárólag Aradra kérem, a színházhoz czimezve küldeni. Nagyvárad, 1895. július hó.

Tisztelettel

Tompa Kálmán,

az arad-nagyvárad-i szintársulat tagja.

Legnagyobb készséggel közöljük a fennebbi előfizetési felhívást, s a lapunkban korábban és ma is hozott mutatványokra utalva, melyek minden szokásos frázisnál hangosabban beszélnek, s a szerző tehetsége, iránya és sikerei mellett tesznek tanubizonyságot, a legmelegebben ajánljuk a szerény vállalatot a t. olvasó közönség figyelmébe és pártfogásába.

A szerkesztőség.

Télapó.

— Szalóki Elek színműve — kapható minden könyvkereskedésben. Ár 30 kr.

Tabarin úr felesége

lefogja nézni új kollegáját: a Télapót, ha egy társaságba kerülnek majd. Bámulatos merészség is kell hozzá, hogy egy öreg ember, reves hajával, egyszerű, tiszta köntösében, ajkán az édes magyar nyelv olvadókönyv, lüktető ritmikus beszédével odaálljon a Tabarin úr felesége mellé s azt mondja a közönségnek:

— Fogadjon be engem szívébe, ugy mint vagyok!

Merészség valóban! Ifju, dekolletált hölgyek izgató szerelmi históriája, észvesztő szeretkezései s leirhatatlan jelenetei helyett im egy bájos öreg egyszerű, megható története kér helyet a szívében. S midőn olvassuk, az erdők friss, üde levegőjét érezzük felszállani a sorok közül, megcsapja a léha könyvek olvasásában kiégett lelkünket az egyszerű, természetes, költőiségében páratlan szerelem friss levegője. Virány ez a könyv, minden esengő, bongó sora virág, olvasd el jó olvasó, meglátsd gyönyörködni fogsz benne.

Szalóki Elek mestere a tollnak s a nyelvnek. Tudja a nyelv törvényeit, bírja azt teljesen, s a mi csak előnyére válik, n e p i e s mint maga a darab hőse s szereplői nagyrészt. A meséje ismeretes elmondottuk annak idején. Verses színmű, melyben a vers csak emeli a nyelvet szépségét és költőiségét, s nem fojtja el a beltartalom gondolatgazdagságát.

Ma, hogy megjelent Szalóki Elek színműve önállóan, mondjuk el ezeket. Poétikus

lélek költői formában való megnyilatkozása ez a könyv, bájos, mint egy édes álom, rövid, mint az idyllek rendesen. Aki megunt már a realizmus szemétdombját, itt ez a könyv, szálljon vele a romantikus világba általa, hol tiszta a levegő, jók az emberek, s az élet szép.

E G Y L E T.

Felhívás Nagyvárad iparosaihoz.

Tisztelettel tudomására adjuk iparos polgártársainknak, hogy az ipartestületi betegsegélyező pénztár az 1895. évi július hó 1-ső napja előtti időről esedékes és mind ez ideig be nem fizetett járulékok kimutatásának összeállítását f. hó 5-én kezdi meg, minélfogva felhívjuk mindazon iparosokat, kik a betegsegélyező járulékok fizetésével hátralékban vannak, hogy tartozásaikat aug. hó folyamán annál is inkább rendezzék, mivel ennek elmulasztása esetében kénytelenek leszünk a járulék hátralékokat végrehajtás útján behajtatni.

Nagyváradon, 1895. évi aug. hó 4-én.

Tenkei József, spénztári titkár. Andriská Károly, spénztári elnök helyett.

Közgyűlés.

A nagyváradai Ipartestület ifjuságának önképző egylete felévi közgyűlését f. hó 11-én d. u. 3 órakor tartja meg, melyre az egylet tagjait, mint az érdeklődőket tisztelettel meghívjuk.

Nagyváradon, 1895. évi aug. hó 4-én.

Tenkei József, jegyző, könyvtáros. Németh Antal, alelnök.

MULATSÁG.

Meghívó.

Az ér-diószegi m. kir. vinczellér-iskola ifjusága a szegény tanulók segélyalapja javára 1895. augusztus hó 14-ik napján a nagyvendéglő udvari helyiségében, nyílt sátorban, kedvezőtlen idő esetén a nagyteremben tánczvizsgálommal egybekötött búcsu-estélyt rendez. A rendezőség: Balassa István, igazg., védnök. Tóth Károly, s. tanár, elnök. Szőlőssy József, alelnök. Pálmay József, pénztárnok. Mihály János, ellenőr. Kula Pál, czigányvajda. Hubay Miklós, titkár. Csirits József, Iván János, Lovas István, Végh Gyula, Erdős Sámuel, Koroknay Károly, Szöke Imre, Batta János, Menyhárt Márton, Vill István, rendező-bizottsági tagok. Kezdeté este 7 órakor. Belépti-díj személyenkint 2 korona. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

Anna-bál a Püspökfürdőben.

A kedélyesnek ígérkező mulatságra a mai nap folyamán valószínűleg sokan rándulnak ki a Püspökfürdőbe, a gondnokság hetek óta lázas tevékenységgel munkálkodik, hogy a multság mennél fényesebb legyen, hogy a kiránduló közönséget a legkelesemesebb meglepetésben részesítse. A Cursallon előtti sétány lámpion és zászló díszbe öltöztetve várják a kedves vendégeket, kik tekintve a jótékony célt, mulatva, örömmel fogják áldozni a csekély egy koronát a segény betegek javára.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Vasárnap d. u.: Tiszteletes ur kerserei. — Este: Szókimondó asszonyság.

Hétfőn: A gerolsteini hercegnő.

Kedden: Strakosch Febea kisasszony vendégfellépésével: Bajazzók. — Ezzel: A nőgyűlölő.

Szerdán: A sabinnők etrablása.

Csütörtök: A két Champignol itt először. Rónaszéki jutalomjátéka.

Péntek: A csőd.

Szombat: A szentivánéji álom.

Vasárnap: d. u.: Uff király.

Este: A párisi rongyszedő.

Strakosch Febea negyedik vendégfellépte.

— Traviata. —

Az előrejelzett »Bajazzók« helyett tegnap este újra a »Traviata« került színre Strakosch Febea vendégfelléptével. Nem akarunk ismétlésekbe bocsátkozni s újra megemlékezni részletesen a darab minden egyes mozzanatairól, már a »Traviata« multkori előadásakor volt alkalmunk bőven kifejtetni, hogy milyen elragadó a játéka és milyen bájos az éneke Strakoschnak a Violetta szerepében.

A hang csengő kedvessége, az intonatio tisztasága s a megkapóan nagyfoku zenei képzettség, a routine, melylyel a hanggal bánni tudna, tegnap is előtérbe helyezkedtek.

Most csak egyszerűen konstatáljuk, hogy a siker tegnap is teljes volt, a színház zsufolásig megtelt; előkelő nagy közönség gyönyörködött a kiváló művésznő páratlan játékában és zene énekében. A művésznő 3 kisebb és egy óriási nagy virágcsokrot kapott.

A zenekar disztinyvált finom játéka nagyban emelte az est sikerét, különösen az utolsó felvonásbeli hegedű solo érdemelt feltétlen dícséretet.

D. Handel Berta. D. Handel Berta, a budapesti m. kir. operaház tagja, folyó hó 15-től kezdve folytatólagosan 3 estén át fog vendégszerepelni a nagyváradai szinkörben, Legelőszőr a »Zsidónő« Reche szerepében fog fellépni. Azonkívül még fellép a »Paraszt becsületben« mint Santuzza és a »Faustban mint Margarétha. — Mindenesetre rendkívül érdekes összehasonlításokat tehet majd a nagyváradai publicum Réthy, Strakosch és D. Handel Berta között. Az élvezetesnek ígérkező operai-estékre előre is felhívjuk a közönség figyelmét.

Két Champignol. A legjobb izü bohóságok egyikének a czime ez. Csütörtökön kerül színre először Rónaszéki Gusztáv jutalomjátékára — a vidám kaczagás barátainak öröme. A párisi Nouveautésban körülbelül 400-szor ment a Két Champignol, a mely a Népszínház ez idősznrinti legjobb fogása. Ez a rakoncátlan kohózat az örökké hálás kaszárnya udvarban üzi pompás tréfáit — örökös kaczajt keltve mulatságos helyzeteivel.

T Á V I R A T O K.

Megakadt az anyakönyvvezetők kinevezése.

Budapest, aug. 3. (Saját tud. táv.) Az ország több vidékén a községi jegyzők mozgalmat indítottak, hogy anyakönyvvezetői hivatalt a kilátásba helyezett igen csekély fizetésért nem vállalnak. Mivel pedig a pénzügyminiszter nem hajlandó újabb összegeket bocsájtani rendelkezésre a belügyminiszternek: az anyakönyvvezetők kinevezése egyelőre megakadt. A kormány a tanítókat szeretné megbízni az anyakönyvvezetéssel, de ez nem lehetséges, mert a törvény világosan kimondja, hogy a tanító a tanítóságon kívül más hivatalt nem viselhet.

Diplomaták gyülekezése.

Bécs, aug. 3. (Saját tud. távir.) A Neue Freie Presse a helyzetet rendkívül komolynak tartja, s mely politikai jelentőséget tulajdonít annak, hogy Ischlben, ahol a király nyaral, annyi diplomata időzik. Ott vannak Bánffy és Kielmannsegg miniszterelnökök, Goluchowsky és Hohenlohe külügyminiszterek, Jósika miniszter és Kállay közös pénzügyminiszter, Kolenburg nagykövet, Deym londoni nagykövet, s Simics bécsi szerb követ. E diplomaciai meetingre kétségkívül fontos politikai tanácskozás adott

okot. A román királyi pár hétfőn megy Ischlbe, s ez a tény is mutatja, hogy mily szoros az érdekközösség a monarchia és Románia között.

A helyzet Bulgáriában.

Páris, aug. 3. (Saját tud. távirata.) A Matin Ferdinand bolgár fejedelemmel folytatott beszélgetést tesz közzé. A fejedelem hangsúlyozta nagyrebecsülését a szultán iránt és visszautasította bécsi és berlini sajtó gyanúsításait a maczedoniai kérdésben tanusított magatartása tárgyában. Kijelenti, hogy a maczedoniai mozgalom szervezését, melynek Sztambulov volt az okozója, mindig ellenezte, sőt csapatokat is küldött a határra, a melyeket megbiztak, hogy a zavargókat visszattartsák; a portának folytonosan sürgős és tiszteletteljes ajánlatokat tett, hogy Maczedónia egyházi és polgári igazgatóságában reformokat létesítsen, de sajnos, nem hallgattak rá.

Szófia, aug. 3. (Saját tud. távirata.) Bazardsikban az oroszbarát párt új me-renyletet követett el. Meggyilkolták Sztambulov jó barátját és az ottani Sztambulovista párt elnökét, Malakievet és pedig teljesen oly módon, mint két héttel előbb Sztambulovot.

A Magyar Állam pályadíja.

Budapest, aug. 3. (Saját tud. táv.) A Magyar Állam mai számában száz koronát tűz ki pályadíjra azok számára akik betudják bizonyítani, a katolikus egyház vezéreinek a mai napig hivatalos vagy magán uton tett nyilatkozataiból vajjon

1) Felvegyük-e az alkotmányos küzdelmet az egyházpolitikai törvények ellen, mit tegyünk ha küzdenünk kell-e törvények ellen és miért engedjünk, ha engedelmeskednünk kell azoknak.

2. Minő eljárást kövessenek e törvényekkel szemben a kath. klérus, a kath. hívek és a kath. sajtó, hogy a magukat illetékesnek tartó tekintélyek intencióinak megfelelőhessenek?

Kiirtott család.

Budapest, aug. 3. (Saját tud. táv.) Borzalmas családi tragédia játszódott le ma Kispesten. Gukker Károly czipész-mester igen vagyonos ember volt, de minden pénzét egy színésznőre költötte s családjával együtt nyomorba jutott. Az éjjel jó reménységben levő két feleségére s legkisebb leányára kispesti lakásán rálőtt, s másik két kis gyermekét egy fejszével össze-vissza darabolta. Az aszszony és a kis leány rögtön meghalt, mire Gukker maga magára lőtt, de úgy ő, mint a fejszével összedarabolt két kis gyermek még élnek. Beszállították őket a kórházba.

K ö z g a z d a s á g.

Nagyváradai kereskedelmi és iparkamara. 2947—1895. sz.

Értesítés.

A berni nemzetközi postairoda azon országok posta helyeinek alphabetikus névjegyzékét kiadta, mely országok 1894. július 1-én az egyetemes posta egyesület kötelékébe tartoztak, továbbá tájékoztatást nyújt a névjegyzék a világ összes pósthivatalairól és azok szolgálati viszonyairól. Amit azzal van szerencsénk a kereskedők és iparosok tudomására hozni, hogy a

kiváló munka fél chagrin bőrbé kötve 6 frt. egyidejű beküldése mellett az országos postatávirada gazdasági hivatalnál Budapest, (akadémia-utca) megrendelhető.

Nagyvárad, 1895. augusztus 2.

Nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:
Janky József, s. k. Dr. Sarkadi Lajos, s. k.
elnök. titkár.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. auguszt. 2.

Budapest, augusztus 2. I. Készárúüzlet. Buzát ma mérsékelten kínáltak, a vételkedv csöndes volt és szilárd irányzat mellett 15.000 q. hazai búzát 5 krral olcsóbb áron vásároltak.

Idegen búzában nem volt forgalom.
Rozs irányzata vevők tartózkodása folytán csöndes, ára 5.35—5.42 1/2 frton Budapesten.

Tengeri irányzata változatlan és forgalom nélküli.
Árpa irányzata megszilárdult. Elkelt 0—0 frton.

II. Határidőüzlet. Amerika tegnap 1 1/2 centt. áremelkedést jelentett. Az időjárás és a vevők tartózkodók. Árak marokkói háborus hírekre 3—4 krral javultak. Később azonban 1—2 krral maradtak.

Előfordult kötések: buza őszre 6.38—6.40 frt rozs őszre 5.50—5.53 frt, tengeri július—augusztusra 5.85—5.91 forint, tengeri augusztus—szeptemberre 5.92—6.98 frt, zab őszre 5.78—5.73 frt, káposzta-repszé augusztus—szeptemberre 9.40—9.30 forint.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. augusztus 3-án.

Magyar aranyjárdék 4%	123.25
Magyar koronajárdék	99.75
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	124.50
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	103.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	122.25
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	101.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.75
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	158.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	146.25
Osztrák járadék papírban	100.—
Osztrák járadék ezüstben	101.—
Osztrák járadék aranyban	123.50
Osztrák korona járadék	100.75
1860. osztr. államsorsjegyek	155.—
Osztrák-magyar bankrészvény	1075.—
Magyar hitelbank részvény	490.25
Osztrák hitelintézet részvény	403.40
Osztrák-magyar államvasúti részvény	429.50
20 frankos arany (Napoleon d'or)	961.—
Német birodalmi márka	59.35
London vista	121.40
Paris vista	48.05
20 márkás arany	11.87

SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Nagy bérlet 93. sz. V. Kis bérlet 13. sz.
Páratlan. Páratlan.

Vasárnap, 1895. július 4-én.

A tiszteletes ur keservei.

Bohózat.

Az előadás kezdete délután fél 4, vége fél 6 órakor.

Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal bérletfolyamban
Szókimondó asszonyosság.

(Madame Sans-Gêne).

Színmű 1 előjáték és 3 felvonásban. Irtá: Sardou Viktor. Fáy J. Béla és Makó Lajos.

Az előadás kezdete fél 8, vége 10 órakor.

Szombaton, augusztus hó 2-án bérletfolyamban
A gerolsteini nagyhercegnő.
Operette.

Tejeladás.

A nagyváradai I. sz. káptalani uradalom micskei gazdaságából naponként literes és félliteres bedugaszolt palackokban, kifogástalan minőségű, egészséges tej fog Nagyváradra a vevők részére beszállítani.

Megrendelést elfogad az uradalom központi irodája Barátok-utca 804. sz. a. s ugyanott az eladás feltételei is megtudhatók.

Szabó Ferencz,
(2) 0—35 uradalmi igazgató.

Kiadó lakások.

Az Apáczá-utca 3-ik számú bérházban
(ahol a »TISZANTUL« szerkesztősége és kiadóhivatala van)

nagyobb és kisebb lakások
minden órában

180 24—0 kiadók.

Értekezhetni **Dr. SCHWEIGER EDE**
ügyvédnél Apáczá-utca 383—18. szám.

A Szent-László (Püspök) gyógyfürdő
disztermében

ma augusztus 4-én, vasárnap
a szegény betegek javára tartandó jótékony célú

tánczvizgalomra

a n. érdemű közönséget tisztelettel meghívja a

fürdőigazgatóság.

Belépti díj 50 krajczár.

Kezdete fél 8 órakor.

Jegyek előre válthatók Nagyváradon Kiss Dávid üzletében és a Püspökfürdői pénztárnál.

(193) 4—4

Templom-orgonák és zongorák

(hazai saját készítmény)

különböző szerkezet- és minőségben előnyös feltételek mellett
állandóan raktáron kaphatók.

Minden ezen szakmába vágó javítások és hangolások

JÓTÁLLÁS MELLETT

pontosan eszközöltetnek, és már használt hangszerek cserében felvétetnek.

VÉGH B. KÁROLY

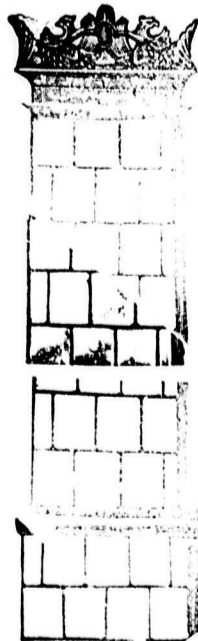
es. és kir. kizár. szabad. zongora- és orgonagyártó,

(192) 2—4

Budapest, VII. Király-utca 85. sz.

Majolika kályhák, kandallók és takarékos tüzhelyek.

Majolika kályhák, kandallók és takarékos tüzhelyek.

SCHWARTZ JAKAB
élesdi agyagipar telepének

bizományi raktárát átvéve tisztelettel felhívom a nagyérdemű közönség figyelmét a fő-utcai üzletemben készletben levő mindennemű majolika és magas tűzálló agyagból készült s minden színben előállított

diszes és egyszerűbb kivitelű kályhákra,

194 2—0 amelyek nállam

a legjutányosabb árban kaphatók.

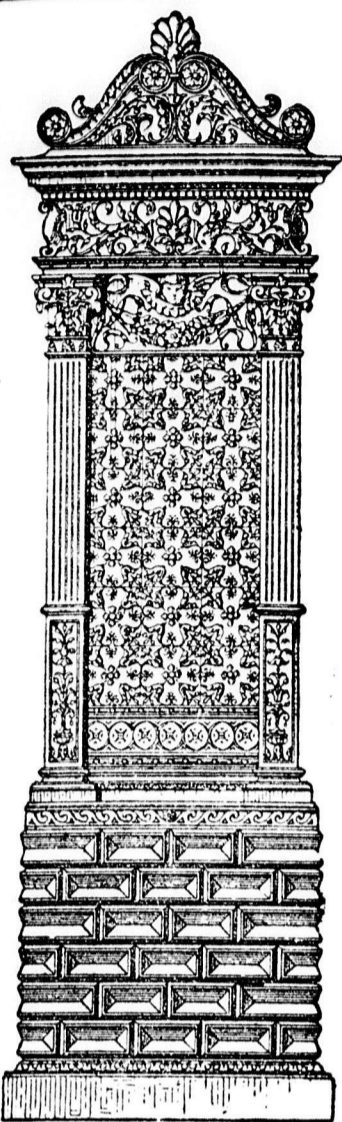
Kitűnő, kevés anyaggal járó fűtésért, kifogástalan anyagért és tartósságért a gyár szavatosságot vállal. Javításokat és esetleges átalakításokat a gyárnak helyben lakó szakembere eszközöli.

Kivánatra képes árjegyzéket küldök.

Preis Mihály és fia butorkereskedő.
Fő- és Apáczá-utca sarkán.

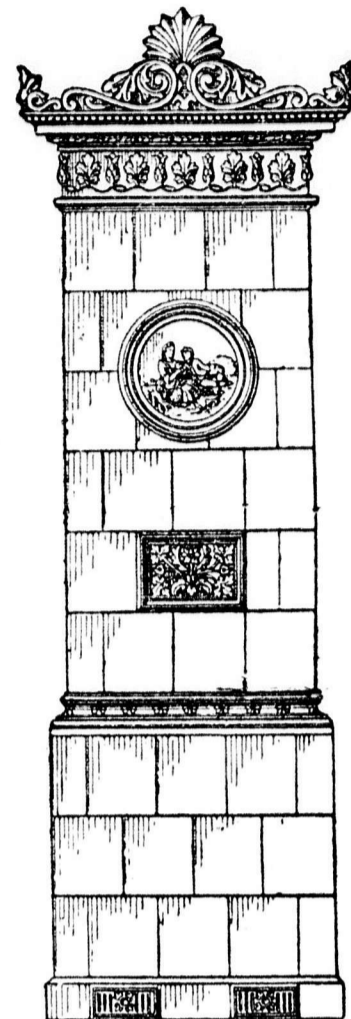
Kitüntetve az 1891. évi agyag, aszfalt, cement és kőipar kiállításon.

Majolika kályhák, kandallók és takarékos tüzhelyek.

TÓTH LAJOS

Hardtmuth-féle porcellán és majolika,
ugyszintén saját készítményű
tűzálló kályha, kandalló, takaréktűzhely és fürdőkád
NAGY RAKTÁRA
NAGYVARAD, Kis-Fürdő-utca 466. szám a. (Saját ház.)
TELEFON ÖSSZEKÖTTETÉS!

Van szerencsém becses tudomására hozni, miszerint Nagyváradon, Kis-Fürdő-utczán (saját ház) évek óta fennálló **KALYHA-RAKTÁRAMAT** megnagyobbítottam és a Hardtmuth (Budweis) ezéggel való előnyös üzleti összeköttetéscíménél fogva azon kellemes helyzetben vagyok, hogy ugy a saját, valamint a külföldi gyártmányu legjobb minőségű

kandallók, kályhák, takaréktűzhelyek és fürdőkádak

készítését a legolcsóbb árak mellett eszközölöm és árusítom el.
Régi kályhák, takaréktűzhelyek átrakását és javítását pontosan teljesítem.
Ez alkalommal felhívom becses figyelmét

a Hardtmuth-féle kályhák, kandallók, takaréktűzhelyek és fürdőkádakra,

melyekből helyben kizárólag *csak én vagyok jogosítva raktárt tartani.*

Ennélfogva ugy a helybeli, valamint a fővárosi ezégek bármelyikével esín, választék és olcsóság tekintetében versenyezem.

Kályhám jósága, tartóssága és fűtő képességeért teljes szavatosságot vállalok.

Elvem törekvéssel oda juthatni, hogy a mai előhaladott korszellel igényeinek jöminőségű és izletes kivitelben, megfelelő szolid árak és pontos kiszolgálással megfelelhessek.

Azon reményben, hogy e nembeli szükségleteit nálam fogja beszerezni, becses pártfogását kérve, maradok

kitünő tisztelettel

Tóth Lajos,
kályhás.

(85) 23—25

FÖLDVÁRY VILMOS

egész ujonnan gépekkel berendezett műfestészeti és vegyészeti mosóintézetet
rendeztem be, hol személyes vezetésem alatt készülnek el a megrendelt munkák.
Nagyváradon, Lovas-utca, 640. sz. (a nemzeti hid mellett.)

Kényelem szempontjából felvállaló helyiségeimet **Bémer-tér, Fő-utca, Karaguj-ház** rendeztem be.

A vegyi mosásban minden tárgy bármilyen gazdagon díszített is (csipke vagy más díszítés) fejtelen állapotban tisztítatik, teljesen mindegy, hogy az illető szövetnek milyen minősége és színe van. A tisztított tárgyak visszanyerik eredeti színüket, ismét ujak lesznek és a kiszolgáltatás után azonnal használatba vehetők.

Csipkefüggönyök a legolcsóbb árban tisztítatnak és fehérítettnek, vagy kívánat szerint bármely színre festetnek. Mindenféle butorszövetek színefelelevenítésre vagy újra festésre elvállaltatnak.

Vegyi mosásra elfogadtatnak: Férfi-, női-, gyermek- és egyenruhák, színházi öltözékek, egyházi ruhaneműek, nyakkendők, szőnyegek, butorszövetek, terítők és többféle színezéssel ellátott himzéseket, bársony öltözékek, különféle arany-, ezüst-, bársony-, selyem- vagy bármilyen díszszel ellátott tárgyak is.

Női fekete gyapotruhák oliv, barna vagy sötétzöld színre festhetők. — Finom selyem öltözékek a legajánlhatóbb módon, világos ruhák bármilyen divatos színre festhetők.

Gyászruhák haladéktalanul elkészítetnek. Alkalmi ruhák 24 óra alatt készítettnek el.

Miután helyben *eddig egyedül vagyok,* ki ezen **vegyészeti műtisztítás** és **Detacherozás** (pecsét tisztítás) **iparszerűleg megtanultam, bel- és külföldön huzamos időig a legnagyobb festő- és tisztító-intézetekben** működtem, képes vagyok az ezen szakmába vágó munkáknak a legmagasabb igényeknek is megfelelni, és ez által azon kellemes helyzetbe is jutottam, hogy egy régen érzett hiány pótlására határozottam el magamat

a vegyészeti tisztítás kézikönyve

kiadásával, mely e téren valóban hézagpótló munka. — El ne mulassza tehát senki kézi könyvem, melynek ára **3 forint** megszerzeni, különösen kinek érdekében áll, ugymint **ruhatisztítók, szabók, háziasszonyok és mosónők** ezen könyvecskét, mely az alant felsorolt mosás és tisztításról a legjobb utbaigazítást adja.

Kézikönyvem a következő vegyészeti tisztításról ad utbaigazítást:

1. Vászons- és pamut, ugy mint fehérnemű stb. fehérítése.	6. Világos vagy virágos karton vagy szatén mosása.	14. Az összes vegyészeti tisztítás.
2. Fehér gyapjú és selyemkelmék mosása és fehérítése.	7. Színes selyemkelmék mosása.	15. A már használt piszkos benzín tisztítása.
3. Himzett tárgyak legezelszerűbb mosása.	8. Világos színű gyapjuszövet mosása.	16. A Detouchirozás vagy az összes pecsét-tisztítás.
4. Fehér csipkefüggöny tisztítása.	9. Fértiruhák mosása.	17. Pecsét-tisztító szappan készítése.
5. Fehér selyem csipke és fátol mosása és fehérítése.	10. Strucztollak mosása és fehérítése.	18. Finom kékítő készítése.
	11. Kimosott tárgyak keményítése.	19. Kimosott vagy kifakult világos színű ruhák felfestése.
	12. Színes szőnyegek tisztítása.	
	13. Fehér glagé kesztyű tisztítása.	

Kapható a szerzőnél: **Földváry Vilmosnál,** Lovas-utca 640. szám.

Oly egyének, kik a vegyi mosást, a **Detarichozás** (pecsét tisztítást) praktikusán óhajtanak megtanulni, azt nálam rövid idő alatt és **csékély díjazás mellett** megtanulhatják.

(161) 7—10

**!! Kedvező alkalom
olcsón vásárolni!!**
előre haladott időny miatt
fürdőöltönyök,
köpenyek,
uszónadrágok,
satin és flanel Tourista ingek,
posztó- s szalmakalapok,
sárgabőr és brunner cipők,
férfi és női napernyők,
kesztyűk és harisnyák
eredeti gyári árakban
(182) 5-5
kaphatók

Fábrty Testvérekkel
Nagyváradon
Olaszki T-ó-utczán

Magyarország sok százra menő ásványvizei között

a „Gieshübl“ viznek egyetlen hasonmása!
BODOKI

„MATILD-FORRÁS“

rendkívül szénsavdús és páratlanul tiszta égvényes
savanyúvíz.

Elsőrangú asztali- és üdítő ital

a melynél tisztább, egészségesebb és kellemesebb
ásványvizet képzelni sem lehet.

Legújabb vegyelemzés: . . . a bodoki „Matild-
forrás“ vize a legtisztább és legértékesebb égvényes
ásványvizünk. Itató alkotó részei közül nátriumbicar-
bónát- szénsavtartalmát jóval nagyobb, mint a hasonló
természetű (gieshübl, rademni, preblai, bilini kron-
dorfi, luhi Margit stb.) vizeké. Ritka nagy szabad- és
félíg kötött szénsavtartalmának s kitűnő kezelésének
tulajdonítható, hogy a víz üledéket nem képez; gyó-
gyító ezélokra használva érvényre jut a víz minden
alkotó része . . .

Budapest, 1895. ápril 21.

Dr. Hankó Vilmos, s. k.

Orvosi tekintélyek egybehangzó nyilatkozata:

„. . . a bodoki Matild víz kitűnő hatással van az
emésztő és légző szervekre. A köhögési inger, rekedt-
ség, tüdőhurut ugyancsak járulnak mellette. Vérke-
ringségi zavaroknál, epe-, vese- és scrofulosus bajok-
nál is nem egyszer tapasztaltatott igen jó hatása. Étvendi
italul és járványos időben ivóvíz helyett használva,
megbecsülhetlen.“

Borral, cognakkal, gyümölcs-szirupokkal, vagy
tisztán magában használva a „Matild“ víz igazán
pompás ital.

Arjegyék és a víz leírása szívesen küldetik.
Árak Nagyváradon üveggel együtt egy liter 17
kr., fél liter 13 kr.

Nagyváradon forrástár **Wurst József** fűszer- és
csemege kereskedése: kapható továbbá minden ásvány-
víz-üzletben és nevezetesebb vendéglőben.

Hazafias tisztelettel 175 24-0

György József, forrás kezelője.
(Háromszék megye) **Bodok** (Háromszék megye.)

Kiadó lakások.

A Felső-Pecze-utczán
az ujonnan épült

IPARTESTÜLETI MENHÁZNÁL

nagyobb és kisebb lakások
folyó évi november hó 1-ére

kiadók.

Értekezhetni az ipartestület hiva-
talában, Kert-utca, volt Bucsányi-
féle ház. 4-0

SZABÓ GYULA

Első nagyváradai gőz- és
vizerőre berendezett mű-
festő és vegyészeti ruha-
tisztító intézete.

Nagyvárad, N.-Körös-utca 720. szám,

saját ház.

Fiókvállalat Zöldfa-utca, „ZÖLDFA“ kávéházzal szemben.

Bátor vagyok a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, miszerint azon szeren-
csés helyzetbe jutottam, hogy **König K.** budapesti műfestő és vegytisztító-gyáros ur helybeli fiók-
vállalatának az összes raktáron levő munkáit és berendezéseit átvettem, abból kifolyólag üzletemet
oly erőkkel gyarapítottam, hogy a legmagasabb igényeknek is megfelelhettek. Törekvésem odairányul,
hogy a nagyérdemű közönség bizalmát és irányomban való pártfogását kiérdemeljem, ezért elha-
tároztam, hogy az eddigi árakból 30%-os engedménnyel fogom az eddig nélkülözött legsikeresebb
festészet- és vegyészeti tisztításokat eszközölni.

Intézetemben vegyészeti tisztítatnak, teljesen bontatlan állapotban: Uri- és fiu-
öltönyök, női- és gyermek-ruhák, mindenemű himzett munkák, katonatiszti ruházatok mindennemű
egyenruhák, egyházi ruhák, sálók, belépők, csipkék, szallagok, selyem- és bőrkezttyük, napernyők,
tollak, szarvasbőrnadrágok, színházi ruhák, csipke- és tunisz függönyök, szobaszőnyegek, butor-
szövegek.

Mindezen tárgyak gőzálta festészetel kívánatszerinti színre, mintaszerint a legsikereseb-
ben festhetők. Felsőzör, satin, vagy creton kelmék a festés után a legdivatosabb mintanyomatokkal
láthatók el.

Tájékoztásul alább jegyzem az egyes tárgyak vegyészeti tisztításáért számítandó árakat
egy férfi-öltöny javítással 1 frt 50 krtól feljebb, tisztí (Peácesevis) nadrág 70 kr., vászon nadrág
40 kr., blous 1 frt 50 krtól feljebb, napernyő 80 kr., kezttyü és nyakkendő 15 kr., csipke-függönyök
tisztítva vagy butorhoz illően festve 30 krtól feljebb.

A szintársulat t. tagjai részére: férfi-öltönyök 1 frt 40 krtól, női ruházatok, alj és blous
1 frt 40 krtól feljebb, különleges darabok mélyen leszállított árban. A tisztított tárgy az átadás
után azonnal használható. Előforduló gyászesteknél, ruhák haladék nélkül festetnek. Postai
megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Nem mulasztom el a nagyérdemű közönségnek egyidejűleg az irántam tanúsított eddigi
szíves pártfogását megköszönni s kérem továbbra is engem ebben részesíteni.

Teljes tisztelettel

SZABÓ GYULA,

ruha vegytisztító és műfestő.

(157) 9-20

KERESKEDELMI TANINTÉZET

(KERESKEDELMI AKADEMIA)

N A G Y V Á R A D O N.

Az országos kereskedelmi akademiákkal egyenrangú és jogu szakiskola. All 3
osztályból. Nyilvánossági és egy évi önkéntességi joggal felruházva.

A nagyváradai kereskedők új és fényesen berendezett palotájában, előkelő családok
fiai részére a modern szakképzés minden követelményeinek megfelelően berendezett

internátussal.

Végzett növendékek a bel- és külföld legnagyobb vállalatainál
helyeztetnek el.

A tanév 1895. évi szeptember hó 1-én nyílik meg.

(190) 12-15

PROPPER N. JÁNOS,
igazgató.